

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzre a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Észrevételek.

Fülöp Alajosnak „Kinyilatkoztatás és hitregészet” cím alatt a „Közművelődés” IV. évfolyamában megjelent értékesítésére.

(Folyt.)

Fülöp értekezése további folyamában a Hermes nyájlopására vonatkozó mythussal akarja a Messias és Apollo közti azonosságot bizonyítani. Hogy miképpen sikerült, azt a következők mutatják. —

A mythus azt beszéli, hogy Hermes mindjárt születése után a bölcsőből kisurrant és nagy ügyességgel ellopta Apollo barmait, melyeket aztán később megint visszaadott.

Ez szerző szerint azt jelenti, hogy az ördög irigysége által jött a bűn a világra; a bűn az emberi nemtől megfosztá az Istent, de eljőve a Messias és az emberiséget ismét visszaszerezte az Istennek.

E szerint Hermes maga az ördög, a bukott angyal, de szerző szerint a jó angyalt is jelenti. Hogy lehetséges, hogy Hermes jó és rossz angyalt egyaránt jelentsen. Ha ezt elfogadjuk, akkor Horatiuszal szólva:

Nil intra est aleam, nil extra est in nuce duri.

Szerző nem vette továbbá figyelembe, hogy míg a bűn az ördög irigysége által jött létre, addig Hermesnél nem az irigység, nem az elvetemült gonoszság az indok a iopás elkövetésében, hanem a pajkosság. —

E mythus a homerusi hymnusban oly kedélyes hangon van elbeszélve, hogy senkinek sem juthat eszébe ördögi gonosz tetre gondolni.

A mythus szerint továbbá Apollo és Hermes között állandó baráti viszony keletkezik. Hogy lehetne ezen viszonyt a Messias és az ördög közöttire vonatkoztatni? — Ime a kinyilatkoztatási magyarázat itt is cserben hagy bennünket.

Más bizonyítékot keres szerző a Hyacinthus mythusában, mely elmondja, hogy Apollo ezen ál-

tala nagyon kedvelt ifjuval játékba elegyedett; a játék azonban szerencsétlen kimenetelű volt, mert az Apollo által magasra dobott discus a földre esvén onnan visszapattant és Hyacinthust megölte. — Szerző hibásan állítja, hogy Hyacinthus Zephyrus által öletett meg; mert Ovidius, kit idéz, ezen utóbit egy szóval sem említi. Fülöp szerint ezen mythusban Abel agyonütetése Kain által van elmondva. Csakhogy ezen esetben Apollot kellene Kainnal azonosítani, a mi megint nem találna messiási minőségével.

Egy más helyen szerző Cyparissust azonosítja Abellel. — A vonatkozást a két egyén között itt sem látom át. Ovidius pl. azon ifjuról azt mondja, hogy Apollo kedvence volt, és hogy egy alkalommal saját kedves szarvasát véletlenül meglötte. Ezért fájdalmában meghalni kívánt, és kérte az isteneket, hogy ezen állatot örökké gyászolhassa. Kérése folytán hasonnevű fává lett. —

Hol van itt az összekötő kapocs Abel és Cyparissus között? —

Alább szerző Trója városának Apollo és Poseidon általi építéséről szól, a hol a kinyilatkoztatás előfelvétele megint messze menő magyarázatra kényszeríti. Azt állítja ugyanis, hogy Poseidon a Szt.-Lélek, és hogy az építésben az van kifejezve, hogy a Messias mindenható erejével képes volt a pogányokból oly gyülekezetet alkotni, melynek tagjai érdemesek az Abrahámnak tett ígéretekre. A Messias kieszközli a kegyelmet, de a Szt.-Lélek maga árasztja azt az emberekre. Így volt szükséges a Poseidon közreműködése is a város építésénél. Szerző még többet is akar mondani és Tróját a mennyei Jeruzsalem-mel azonosítja. Ennek azonban ellenére van az, hogy Troja a hagyomány szerint ugy leromboltatott, hogy kő kövön nem maradt; a mennyei Jeruzsálemet pedig nem gondolhatjuk ilyen mulandónak. Tovább megint másként magyarázza a város építését; t. i. a paradicsom kertjének

megalkotására vonatkoztatja, melyben Adám Laemedonn ak felelné meg. Csakhogy Adám és Laemedon között csak azon hasonlatosság mutatható ki, hogy mindketten megszalták az istent várakozásában: Adám a bűn elkövetésével, Laemedon a kikötött bér megtagadásával. Abban már nincs egyezés, hogy Adám bűne által a paradicsomot elvesztette, Laemedon pedig a várost fenyegető veszél-t elháríthatta; Adámnál továbbá nagyon is előtérbe lép az, hogy ő ósátyja az emberiségnek, a mi Laemedonnál nem mutatható ki.

A mi pedig Poseident illeti, ő a vizeknek s különösen a tengereknek istene. Nemcsak a görög nemzet egyhangú felfogása bizonyítja ezt, hanem maga a név is: ποσειδών vagy ποσειδών ugyanaz, a mi aorist *ποσειδών* és *ποσειδών*, és az ael *ποσειδών* vagy *ποσειδών*. A mindezen alakokban megtalálható közös gyökér *ποσ*, mely *πόσις* (ital), *ποτισμός* (folyó) szavakban is előfordul. Poseidon tehát a folyékony elemet képviseli. Így magyarázható ki azon felfogás is, mely szerint ő *γαιοπόσις* (földet tartó) és *δνοσίγαιος* (földet megrendítő) —

Itt a régiek azon nézetét látjuk kifejezve, hogy a földet a tenger tartja, és nagy mozgalmi által földrengéseket idézhet elő. —

Az istenség a tenger mélyében lakik, s a hullámokat tetszése szerint felkorbácsolja vagy lecsendesíti, a mélyből szigeteket emel ki és vizont elpusztít. A vizek építő és romboló hatása az istenségre átvitetett, és így csodálkozhatunk-e, ha a mythus szerint Poseidon várost épített. — Ugyancsak ő építette a Tartarus feltörhetlen kapuit is. —

Szerző ezután áttér a mythologia azon részére, mely Marsyással foglalkozik. Ezen lény Apolloval a zenetérén versenyre mert szállani; de Apollot őt legyőzte és egy fához kötvén elevenen megnyúzta. — Szerző itt ördögöt lát, ki sikra mert szállani Ura Istene ellen, de leveretett és élőhalottá tétetett. — Fülöp tehát ördögnek tartja Marsyast, hogy mi okból, nem tudom; nem olvashattam művének azon részét, melyben ígérete szerint a satyrokrol, kikhez Marsyast számítja, bebizonyítja, hogy ördögök. Én úgy hiszem, hogy ennek bebizonyítása nem könnyű dolog.

Ha ugyanis az ezen lényekre vonatkozó felfogást vizsgáljuk, azt látjuk, hogy ők mint az erdők és hegyek szellemakói szerepelnek, kiket pajzán, ingerkedő természetök különféle apró csinyek elkövetésére ösztönöz; de, habár a nép hite szerint árhattak is az embereknek, mégsem találhatjuk fel bennök azon jellemvonást, melyet az ördögökben, kik a jónak határozott ellenségei és az emberiség megrottánásán működnek. —

Ilyen jellemvonás nélkül pedig ördögöt nem is képzelhetünk. Itt még azt is figyelembe kell venni, hogy Marsyas tulajdonképen az ugynevezett silenekhez tartozik. Ezeket idősebb satyroknak tartották, kikben több komolyság van, és a kik mint jóistenek is voltak ismeretesek; sőt az egyik silen Silenus Bachusnak elválhatlan kísérlője volt. Egyáltalában ezeknél sem találunk valami olyast, a miért ördögöknek mondhatnók.

Hasonló kifogás tehető szerző azon állítása ellen;

hogy Pan isten is ördög volna. Ugyan mivel érdemelte meg szegény Pan, hogy ördöggé degradáltassék? Hiszen a homerusi hymnus, mely pedig az uralkodó felfogást mutatja, mást tanusít. Azon kedves kis költemény szerint ő a nyájak istene, a ki a nymphák társaságában a vizdus berkeket szereti felkeresni; nem különben kedveli az árnyas völgyeket, majd a hegyek ormaira járkal és gyakran vadászva tölti idejét; estve pedig hazatérve otthon sípán oly édesen játszik, hogy a madarak sem képesek őt felülmulni; ekkor előjönnek a nymphák, és zenéje mellett énekelnek s tánczolnak. — Pan tehát a nyájak istene, ki azokat védí és tenyészetöket előmozdítja. Erre mutat az isten neve is, mert *πᾶν* (*πᾶν*) a táplálót jelenti s ugyanazon gyökere van, mely *πάσχωμι* (táplálkozom) s *pasco* (legeltetek) igékben is előfordul. — Mi van mindezen vonásokban, a mi ördögre emlékeztetne? Ha csak talán az nem, a mit még nem említettem, hogy t. i. szarvakkal szokták az istent ábrázolni, éppen úgy, a mint a nép az örlögöt képzeli.

A Niobe-mythusnál szerző már szerencsésebb, a mennyiben itt az általános vonások a kinyilatkoztatással összeegyeztethetők; mert abban a felfuvalkodottság büntetését látjuk kifejezve mint az Adám és Évára vonatkozó bibliai elbeszélésben. Csakhogy egy ilyen eset még nem jogosít fel bennünket sok más nem egyeztethető vonással szemben, hogy szerző nézetét az Apollo és a Messiás azonosságáról elfogadjuk.

Fülöp továbbá mint nevezetes körülményt említi fel azt, hogy Apollo a Leucothea sírhalmából tömjénbokrót növesztett fel. Sulyt fektet arra is, hogy Leucothea Inoval egynek tartották és szerinte (nem tudom melyik adat alapján) még Junoval is azonosították. — Már most, minthogy Junot a két bibliai Éva valamelyikének tartja, Ino Leucotheát is Évával és Szüz-Máriával azonosítja. Ezen Leucotheáról szerző azt állítja, hogy atyja által elevenen temtetett el, mivel Apollóval tulságoz: szerelmi viszonyban volt, a mely bűne Éva bünbeesésére vonatkozik.

Feltéve, hogy Apollo valóban a Messiást jelenti, igen különösen hangzik szerző azon nyilatkozata, hogy Leucotheának Apollo iránti szerelme Éva bünére emlékeztet. Hiszen Leucothea ugy szerette Apollót, a mint ez is kívánta. Ha már most valaki a Messiást ennek megelőgedésével szereti, nem tudom, hogyan követhet el ezzel bünt. Ily esetben tehát vagy a Leucothea és Éva azonosságát kell elvetni, vagy Apollo szünik meg azonos lenni a Messiással.

Azonban ezen egész Leucothea féle kombináció feleslegessé válik, ha figyelembe vesszük a szerző által éppen ide vonatkozólag idézett ovidiusi helyet (Met. IV. 208 — 212.) Itt ugyanis nem Leucothea hanem Leucothoe van felemlítve. Eurynome és Orchemus leánya, kinek semmi köze sincs Ino-Leucotheához, Cadmus thebaei király leányához. Aztán sehol sincs megemlítve, hogy Apollo Ino-Leucotheával valaha szerelmi viszonyban állott volna.

Miképpen lehetett továbbá Clytiát, Sol kedvesét Máriaival az örökszüz Anyával azonosítani? Mert róla Ovidius csak azt mondja, hogy Solnak Leucothoe előtti kedvese volt s aztán irigységből elárulta a Sol és Leucothoe közti

T Á R C S A

Szentföldi emlékirat.

— Folyt. —

Az adriai tengeren — Corfuig

A tenger partján levő világító toronyból eldördült a százszorosan visszhangzó ágyuszó a dél jelzése végett, melyre a város összes harangja „Ave Máriát” zengettek. E hatalmas intő hang mindajánkat a fedélzetre szólította, hogy az elbucszáskor halálmát rebegve, hagyjuk el a szárazföldet, melyre hogy valamikor újra vissza térünk-e, a Gondviselés bölcs titkához tartozott. Ünneplés csend volt a hajón, mindenki kijelölt helyét elfoglalván, levette fővegét; mi pedig térdre borulva, csendesen elimádkoztunk az „Ur augsalat.”

Julius 7-én vagyis Pénteken szállott hajóra a jeruzsálemi első magyar zarándoktársaság, melyben a következő zarándokok vettek részt: 1. Agácsi János, tiszalöki plébános az egri főmegyéből, 44 éves. 2. Avedik Lukács, erzsébetvárosi plébános az erdélyi egyházmegyéből, 35 éves. 3. Berán Antal, 58 éves, kispesti mézáros. 4. Bolkay Antal, 17 éves, 5. ik. gymnazista Lőcséről. 6. Harsányi László, 27 éves, jászberényi tanár. 7. Hegyesi Ferencz, 58 éves, budapesti magánzó. 8. Heidrich Ignacz, 41 éves, újpesti háztulajdonos. 9. Herzog János, 41 éves, budaörsi birtokos. 10. Juhász István, 58 éves, kecskeméti gazda. 11. Kmoskó Nep. János, 37 éves, segédlelkész Tyrhován. 12. Kovács Pál, 57 éves, kecskeméti birtokos. 13. Kovács Antal, 32 éves, csongrádmegyei berki pusztán tanító. 14. Kreutzerl Jakab, 31 éves, budapesti háztulajdonos. 15. Nagy Károly, reform. vallású, 39 éves, gyógyszerész Budapesten. 16. Rikker András, 38 éves, budaörsi birtokos. 17. Rumpel Matyás, 65 éves, budakeszi háztulajdonos. 18. Sványa Pál, 61 éves, földműves Dunajevről. 19. Takács István, 34 éves, lévai csizmadia. 20. Talapkovits Vazul, 77 éves, gör. kath. plébános Bilkéről. 21. Weidinger Nándor, 67 éves, budapesti birtokos. 22. Weis Ferencz, 47 éves, budapesti birtokos. 23. Dalánszki Teréz, 63 éves, bécsi. 24. Hikkel Emilia, 34 éves, budapesti. 25. Knoppe Vilma, 35 éves, bécsi. 26. Kekovay Róza, 50 éves, kecskeméti. 27. Lázár Jánosné, 61 éves, kecskeméti. 28. Ozvegy Major Ferenczné, 51 éves, Székesfehérvári. 29. Mick Mária, 56 éves, löceai. 30. Molnár Istvánné, 62 éves, kecskeméti. 31. Muhari Józsefné, 58 éves, jászberényi. 32. Szabó Jánosné, 59 éves, jászberényi. 33. Zavoda Zsuzsa, 56 éves, balassagyarmati.

E névjegyzékből kitetszőleg 21 férfi és 11 nő képezte a zarándoktársaságot, kik egynek kivételével a kath. egyház hívei.

Feszült figyelemmel leste a zarándokserög minden tagja az elindulás emlékezetes pillanatát. A komoly, izmosalkatu hajóskapitány kiadta a jelszót, mire a gőzgép zajgó működését megkezdé, a horgonyoknak derék nagyságu lánczai titáni erővel küzdötték föl magukat a teuger mélyéről

viszonyt, a miért Sol őt többé nem látogatta meg, és az elhanyagolt kedves bujában napraforgóvá lett. Ugyan mi-féle közös vonás van itt Clytia és Szűz-Mária között?

Szerző végre áttér Apollo jelvényeire, melyekkel szintén bizonyítani akarja a Messiással való azonosságot. Lássuk tehát ezeket is.

Ismeretes az Apollo mythusban a tripus vagyis három-

Szerző szerint ezen háromlábú edény a Messias három hivatalát jelöli.

Ez elmés összehasonlításnak megjárja; de mint bizonyost állítani, hogy a görögök a Messias hármias hivatalának tudásával bírva és éppen ebből kiindulva adták Apollonak ismertető jelül a tripust, az igen merész fogás.

A tripust már Homerus említi mint közhasználatban levő üstöt, továbbá mint olyant is, mely gondtal és díszesen elkészítve az előkelő házak diszbutorát képezte. Ugyancsak Homerusnál olvassuk, hogy az ilyen edények, versenydíjak és ajándékok gyanánt szerepeltek, melyeket egyesek az istenek templomainak adtak. Végül tripuson ün Pythia Apollo papnője, midon jósszavait hallata, a minél fogva a tripus a jóslásnak mintegy eszközüül tekintetét és így válhatott az istenség symbolumává. —

Apollo újjal és nyilakkal felfegyverkezve szokták ábrázolni.

Ennek megértésére nem szükséges szerzőnek a Messiasra vonatkoztatott ezen zoltári dazete: Kösd fel oldaladra, o leg hatalmasabb, kardodat, a te dicsőségedet és ékessegedet. — Nyilaid élesek; eléd hullanak a népek, stb.

Mert Apollonak, a fényes istennek, soha ezéit nem tevesztő nyilai nem egyebek, mint a fény sugarak, melyeket a régiék nyilakhoz hasonlítottak. —

Az Apollo labai alatt néha látható sárkányt szerző ördögnek mondja. — Az ábrázolás, egy gondoom, az istenségnek Pythoval a delphi szörnyvel való harcát örökíti meg. Hogy mikép magyarazzák ezen harcot, azt majd masutt fogjuk látni. —

Az azonosság bebizonyítására említi fel szerző azt is, hogy Apollo fejét némelykor tizenkét drága kőből álló korona ékesíti, idézvén erre a biblia következő helyét: „Nagy tünemény láttatik az égen, egy asszony, a naptól körülvéve, kinek labai alatt van a hold, és fején 12 csilagból álló korona.” * De ez idézetben asszonyról van szó, ki tehát mint ilyen Apolloval nem hasonlítható össze.

A görögöknél közönségesen Heliost képzeltek sugár- vagy sugársisakkal, minek magyarázata igen könnyű, és nem nehéz megérteni mit jelent a nap-isten fején a sugárkorona. —

— Folyt. köv. —

(*) Bővebb felvilágosítás kedvéért ide írjuk az erre vonatkozó teljesebb szöveget: „Es nagy jel tünék fel az égen: Egy asszony kinek tölzete vala a nap, labai alatt a hold és fején tizenkétcsillagu korona. Es méhében viselvén, kiálta, szülai akarván, és a szülés gyötrelmeiben vala; és ime egy nagy vörös sárkány a szüendő asszony elé álla, hogy mihelyt szül, az ő fiat megegye.” Tit. jel. 12, 1—5.

Durva csörömpölés után fülhasító sivities következett, mire a tekintélyes „Ettore“ megmozdult, s lassanként váltunk el a nagy molettól, hajónk már a tenger habjain uszott és mi Isten kezében valánk, az örökös Gondviselés végtelen kegyébe bízva, elhagytuk a szárazföldet.

Mihelyt a szép kikötőből eltávoztunk, a gőzgép is megkezdé bariton hangján művészi csavaraival a víznek felszívását, majd kilökését, miáltal a jármű is biztosabban szedelé a beleütőző hullámokat. A hivatalos személyzet figyelő állást foglalt, s minthogy kellemes időnk volt, a nap sugarai is gyöngéden érintvén egyébként mindenféle érzéstől bőven áthatott valónkat, a ponyvákat sem feszítették ki, így szabadon csodálhattuk a víztömeg ingatag háttárolt, a természet hatalmas elemét, melyet az Alkotó a te remtés harmadik napján ily megmérhetlen mennyiségben egybegyűjtött.

Egymásután tüntek el a végtelenbe a még barátságosan inégető kedves emlékek, Istria szeszélyesen váltakozó halmával s dombokon épült diszes templomaival, majd a távolban fényeskedő világító tornyok, habár néma ajakkal, de mégis mintegy erősítőleg biztatva, mutatták mindegyre az utat, melyen kalauzaink lesznek. Mi epedve néztük őket és csaknem irigyeltük biztonságukat, mert hajónk mozgása oly ingaszerű állásba hozott, mely nem csekély aggályt idézett elő.

A hajó fedélzetén való sétát nem találtam kellemesnek, azért leültem egy kemény löczára, mely a hajó parkányzatahoz támaszkodott: de az ütemszerűen kiszámított súlyedés és emelkedés itt sem hagyott nyugton, miért is a közepén foglaltam helyet egy kényelmes karosszékekben, hol az üditő szender nemsokára elfátyolozá látkörömet.

Délután 5 óra tájban a pinczér kétszeri cseppetése — mert ez a jele a másodosztálybeliek számára — ebédre invitált, leszállottunk óvatósan a „mélységbe“ a kanyargós lépcsőkön, s a hosszú asztal mellett, mely a kajüt vagyis szobánkknak közepén terült el, két oldalról helyet foglalánk. Elöl ültek a gépészek hárman, azután a vendégek tetszés szerint. Az élesszemű olasz pinczér rettenetesen kínálgatá „szegszárdi“ borát, melyet külön kell fizetni egy frank vagy 50 krral; de a mint megízleltük, azonnal megtudtuk hogy e bor nem látta soha Magyarországot neccárt adó vidékeit, mert Szalai Imre képviselő szerint pancsolás, készített vagy még inkább mistificált bor volt; meg volt a pirossága, de sem ereje, sem becsületes borize nem volt, különben magam is észleltem, hogy a gondos pinczér miképen manipulál e meleg vízzel; s innen van, hogy az említett borfélé is oly meleg, pedig ha kívánod, előtted huzza ki, még pedig csavarral a dugaszt. Azért, aki a bort megakarja utálni, járjon nyáron tengeri hajón és igyék „szegszárdi“ piros bort! A leves rendszeren csak a tányér fenekét tölti be, az is zavaros; de mégis megjár, mert a gyomor a hosszú várakozás után eléggé el van készítve az enivalók befogadására, az utánna következő osztriga, ugy látszik még a tiszavideki plébános barátomnak sem tetszett, a ki pedig nem győzte eléggé diésni a halmemüeket. A husfélék közül leggyakoribb az ürühus, a sóbafőtt és sülték mellett ott vannak mindig a sárgás mustármártás és a tök indához ha-

sonló hosszú vékony ugorkaizetlenségek, de a sütemény és gyümölcsmemek, kivéve a mászin olajgyümölcsöt, mind a legfinomabbak. Fel is tettem magamban, hogy az egész utazás alatt nagy bőjtött tartok, a hus és halmemüektől; tengeri csigák és pókoktól tartózkodni fogok. Az elmaradhatlan fekete kávé elég tiszta és kellemes ízű, de a sajt, mintha tengeri vízben tartanak — csaknem kiállhatlanul sós volt, ivóvizünk meleg, miért is a Triesztben vett citrom és „prominzen“ édességnek nagy beceje lett, mert ezekből készítettük a hűtőszereket.

Alig vártuk, hogy az ebéd, mely hétféléből is állott, lefolyjjon, rögtön felsiettünk, mert a meleg igen megszorult a kajütben és a hajó ingása is nyomasztó érzéssel töltött be.

A fedélzetén, miután Isten dicsőségére hálaéneket zengedeztünk — megindult az élénk társalgás, minek folytán megismerkedtem egy finom műveltségű, cairói könyvvezető a kedves *Eiländer* Arthur ural, a ki születésére nézve különben kölni volt. Szerfölött tetszett az ének, s megkérte, hogy énekeljünk karban vele. A felhívásnak szívesen engedve mindnyájunkat meglepett a gyönyörűen hajlítható tenorhang, a crescendok és decrescendok, fugák, a pianok és fortek bámulatos játszísága, s az a finom hallérezék, melynél fogva az egyszer megfigyelt éneket oly praecisióval kísérni képes volt. Annyira megkedveltük a kedélyes fiatait, hogy közösen felkértük, legyen kalauzunk legalább Alexandriáig s a keleti szokásokról adna felvilágosításokat.

Ezen idő alatt csak amugy repültek a fehér hattyu kiterjesztett szárnyaihoz hasonló gabona s egyéb élelmi cikket szállító hajók. Majd a világ egyetem szemefénye, a nap lealdozni készült, és bámulattal eltelve gyönyörködhetünk a természeti nagyszerű jelenségben: a nap mintegy tüzgömb vérpíros dicsfényvel körítve, lassankint a tengerbe alámerülni látszott. Rövid időig mulatánk még a fedélzetén, meghallgattuk a matrózok „Santa Lucia“ nápolyi dalát, azután mi énekeltek el a „szózatot“, a mi a hajó népének igen tetszett, mert a „tenenték“ vagyis a hajószízek szintén hozzánk sompolyogtak. Az egyiptomiak dalkosorujából egy áriát elénekelt a kedves Arthur, amit habár kellemmel adott elő, de a tulságos cikornya orrhanggal vegyítve, az európai fülnék tetszetős nem lehetett Vacsorára, illetőleg theázára cseppetek, újból leszállottunk és jó éjt kívánva egymásnak, elváltunk.

Másnap Isten jóvoltából egészségben felvirradva, találkoztunk az Alexandriából visszatérő „Achilles“ nagy postahajóval, telve volt az szerencsétlen menekültekkel. Habár a kíváncsiságtól nagyon égtünk, mivel már Triesztben rémhírek keringettek az alexandriai események felől, de a távolság miatt nem szólhatánk egymáshoz. Aggályos lélekkel néztünk a Triesztbe térő „Achilles“ után, mert a mi „Hectorunk“ már érezhetőleg reszketett. A honvágy forró érzelve, mindegyre fokozottabbá lett a távolsággal. Valóban, hazáját azt szereti igazán, a ki távol van boldog hazájától; az otthon néha meg is untathatja a nem mindig boldognak tetsző hazát. Nagyon levert volt kedélyünk, különösen midőn cairói barátunk mondogatá, azt sem tudja, valjón élnek e még szülői, hogy az üzlet áll-e, valjón Alexandria hogy néz ki? Busongva tekintettünk egymásra, különösen

midőn az elgyengült Hegyei bácsit erőben mindögyre fogatkozni láttuk, midőn már a cholera in megtámadta, s annak veszélyes tünetei gyakran előfordultak. Némán, Istenbe vetett bizalommal viseltük kétes sorsunkat, olykor-olykor imáink, vagy fájdalmas ének által sejtetvén szívünk bus érzeteit.

Oly szives volt Arthur barátunk, hogy nemcsak az arab szokásokról adott felvilágosításokat, hanem a legszükségesebb nyelvi kifejezésekre is megtanított. Tőle tudtam meg, hogy „Szálem-álékóm”, a mivel a keletiek „békét kívánva” egymást üdvözlők, azzal a kereszténynek köszönteni nem szabad, míg maguk közt az említett üdvözlést, lassu hangon „álékum szálám” viszonozzák, legjobb, ha a keresztény Egyiptomban: „nách hárách száid,” vagy Palestinában „szobách her” „jó napot” mond, mert erre így felelnek: „kátághereg mit szobách” „köszönön, szászor jó napot”; *Bikhám di*, mi az ára? *hátt* ide vele, *hútt* vedd, *ájúvá* veled, *lő* nem, *báchr* tenger, *tájeb*: jó, *jellá*: vigyázz, *hene kulunásztájb* vannak itt jó emberek, *fén el béd bitá el conszul nimssi*: hol az osztrák (német) consul háza, s ehhez hasonló szükséges szavakat.

Az olasz határok végéhez jutva, mint ha a tenger nemének váltakozása közelednék, egész raja szállongott az ugynevezett sirályoknak, lesve a tenger tükre fölött pajzánul uszkáló kisebb víziállatokat. Feltűnt az is, hogy a tenger közepén, mintegy völgyben haladánk, s hogy a tenger kétfelől halomszerűleg emelkedik, a mely jelenségeket a víz folyásának, a tengerben található magaslatoknak vagy völgyeknek tulajdonítanak; megfigyeltük az otrantoi tengerszorost és a S.-Salvador fényesen világító tornyát s csinos órházát; nemsokára Albánia kopár hegyei is elmaradoztak, melynek szorosaiban vagy a dülökben fehér apró házikók voltak kivehetők, gyakori, de kis csoportokban.

Elhagytuk tehát hazánk tengerét s a csendesebb természetű jóni tengerre szállott hajónk. E tenger oly barátságosan fogadott, hogy egészen vigabbak lettünk, mivel a bölcsőszerű ringatás felnötteknek nem való. — Corfuhoz közeledénk, a hajólegények rendbeszedék a lebocsátandó horgonygyűrűit, kiakaszták a lépcsőkkel ellátott széles létrát és a bárkákat. Hajónk mintegy 10 percnyi távolságra a várostól megállott, s minthogy a ki- és berakodásra egy óra volt engedve, csak futólag lehetett a várost megtekinteni.

Megérkezésünk után legelőbb az egészségügyi bizottság lépett be, majd a lapszerkesztők jelentkeztek, kik élénk gesticulatiók közt mondták el a hallott alexandriai híreket. A hajó hamar megtelt áruló (!) görögökkel — *nomen et omen* — kik cephaloni remek szőlőfűdöket, szilvát, fügét s őszi barackot árulgattak. Corfunál el kellett válnunk a jó barátunk Arthurtól, mert távirati tudósítást kapott szülőitől, hogy Corfuba szálljon ki, ő tehát, ki sok jó utasítással látott el — beszállott a bárkába, de megígérte, hogy visszatérésünk alkalmával e helyen üdvözölni fog. A jó Isten áldása kísérje tetteit!

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** *Átthon.* A Szent-László Társulat ápril 26-án választmányi gyűlést tartott, mely a többek között elhatározta, hogy a legközelebbi közgyűlés elé indítványt fog terjeszteni, hogy az natározna el, miszerint a Szent-László Társulat a Pancsova vidékére hazatelepített bukovinai magyarok által építendő első rom, katolikus templom és iskolaépítési költségeire 2000 frtot ad segélyképen. — A képviselőház ápr. 27-iki ülésében befejeztetett a „közadók kezeléséről” szóló tjavaslat tárgyalása. és 28-án „az V. és VI. csendörkerületi parancsnokságok legénységi állományának ideiglenes kiegészítéséről” szóló javaslat került napirendre. — Az iskola-novellát, mely a vallásos nevelést van hivatva az iskolában újból meghonosítani az osztrák képviselőház is elfogadta és ő Felsege már szentesítette is azt. — A közéletrendi törvényjavaslat általános tárgyalását ápril 30-án kezdette meg a főrendiház; a vita teljesen méltó tervnyhozásunk e magas méltóságu csarokához: főpapjaink közül többen szólaltak már fel monumentális beszédekben, melyekről a liberalis tábor is kénytelen a legnagyobb elismeréssel nyilatkozni. A tárgyalás még egy pár napig el fog tartani. — Stephania trónörökösne ő fensege, mint jelentik, reményteljes állapotban van, melynek valósulása 4 hónap mulva várható. E hirt az összes monarchia a legnagyobb örömmel vette tudomásul. — Püspöki conferentia tartott május 1-én Simor bibornok-herczeg primás ő Főmagasságának elnöklete alatt, melynek tárgyát a jövő országos tanitói gyűlés ügye képezte. — A csángó magyar egyesület már megalkult. Elnöknek Somsich Pál, alelnöknek Odescalchi herczeg lett megválasztva. A csángók további hazatelepítése végett Odescalchi ismét a helyszínére fog utazni.

— **Franciaország.** Az államtanács kijelentette hogy a kormányuk jogában áll, valamennyi egyházi tisztviselőtől, a püspököket is beleértve, a járulékokat megvonni. Ezen végzést a józanabb liberális lapok ép úgy elítélik mint a tulzók, mint a szólás és sajtószabadság megsértését.

— **Mémetország.** Windthorstnak a misemondásra és szentségek kiszolgáltatására vonatkozó javaslatát ápr. 25-én tárgyalta a képviselőház s azt 229 szavazattal 133 ellenében mellőzte; ellenben azon indítványt, hogy a kormány, mihelyt a Rómával való tárgyalások célszerűnek fogják mutatni, a májusi törvények szerves revisióját eszközölje, — 209 szavazattal 154 ellenében elfogadta. — A második nemzetközi antisemita-congressus Chemnitzben (Szászország) ápril 27-én nyílt meg, és azon javaslatot emelte határozattá, hogy a congressus változatlanul megmarad azon az állásponton, mely Drezdában Istóczy manifestuma és Stöcker tételei alapján megállapított.

— **Angolország.** A phoenixparki gyilkossági perben a negyedik vádlott Fagan is bünösnek találtatván az esküdt-

szék által halálra ítéltetett. A harmadik vádlott fölött nem jöhetett egyezsége az esküdtszék; az ötödik pedig felmentett.

— **Törökország.** Az albán kath. törzsek fölíratot intéztek a portához, melyben kívánják, hogy jogvédelemben részesüljenek a montenegróiak és a pasák önkényével szemben, különben maguk egyedül is képesek lesznek megvédelmezni jogaikat.

— **Vidéki levél.** Avatott kezekből a következő sorokat vettük. A Magyarországra telepedő istenségsíci csángó magyarok Felvinczen. Ápril huszonnyolcadika van. Szép tavaszi nap, barányfelhőkkel. Felvizez utaztunk tarka nepesportok jarjak be; a szomszédos helységekből egész népáram tart oda. Az átutazó csángó magyarokra várnak . .

Felvinczen Maros-Ujvár nagyszámu hivatalnokai is megjelennek. Velök vagyok én is, ki mint lelkészök ez idő szerint Felvinczet is adminisztrálok. Nem pusztán télen kiváncsiság visz oda minket. Viszünk a csángók számára ket hatalmas zsákok telve szép örlött sóval, 600 csomag pipadohányt s 300 darab szivart, melyek Jucho bányatanácsos — fogadnokom mindenre kiterjedő figyemenek s a hivatalnokai kar buzgó gyűlésének bizonyítékai.

Nemsokára szürkület, s a várva-várt székelly véreink még nem érkeznek. A nép éjjenzésre, a tarackos durrogásra, a szonokok dictozására várnak . . . A türelem farsztó . . . Jucho bányatanácsos, az enyedi polgármester s jonogam meg napvilág szembe akarunk nézni v-ndégeinknek s így történt, hogy csakhamar a jó Márczi bácsi kocsiján Földvár felé hajtattunk.

Nem sok idő kellett: apró székelly lovak által vont ernyös szekersor kigyózik az országuton.

— Jönek a csángók! Kriaték fel.

Az első szekér hatalmas nemzeti zászlót lobogtat Földvár végén a szekértömeg rendszerebb csoportosulást tesz, hogy így vonuljon be megállapodási helyére, Felvinczre. Egyik Csángó utasításokat osztogat.

— Kézd Miklós János uram, a csángók vezetője?

— Az vonék édes tisztelendő Ur.

— Isten hozta kedves atyámfiai! szólék, mire az első szekérhez közeledem, melynek ernyője alól Miklós János uram feleségének „dicsértessék a Jézus szent neve“ kedves kath. székelly köszöntése hangzik felem.

— Min férökké! édes néuémasszony.

— Kézd papista pap ugy-e? szólit meg.

— Én az vagyok Isten jóvoltából.

— Ha' akkor szolgáltatson egy szent misét lelkem, s ehejt van az ára es.

— Tartsa meg forintját néuémasszony. Magoknak arra nagy szükségök van. Csak azt mondja meg miféle szándékra végezzen el a szentmisét?

— Há' biza tegye meg a Szü. Mária tiszteletére.

Az általam legelőször látott csángó asszonynak eképnylvánult vallásos érzülete kimondhatatlan jó benyomást tett rám.

A kilencz óra tájt dörgő éjjenzés, zene és tara czklövés közt Felvinczre érkezett csángókat Mészáros István polgár-

mester rövid, de szívelyes szavakkal fogadta, mire Miklós János lelkes szavakkal válaszolt. Ezután Magyar Efraim főjegyző mondott egy szép, történelmi reflexiókkal ékes dictiót. A mindenfelől hangoztatott kívánságra magam is szólottam csángó véreimhez, kik csiki székelly ruházatok s dialectusaik által Csikban töltött egykori kedves perceiket idézték fel lelkemben . . . Végül Miklós János a csángók nevében odanyilatkozott, hogy másnap — ugyis vasárnap levén — szent misét óhajtanak hallgatni, s egyszerniud tisztelettel felkért, hogy Bukovinából hosot nemzeti zászlójukat szentelném meg. — — — — —

Vasárnap reggel már 7 órakor Felvinczen termettem. Mindenfelől ünnepélyes készülődés-k, örömtől sugárzó arczok . . . Az újváriak gyalog, kecsin egyaránt özönlöttek a felvinczi templom felé.

Miután Miklós János a papi lakban Fülöp Alajos plébános előtt s előttem odanyilatkozott, miszerint zászlójuk Istenségsíci nem lett megáldva, hanem csak László István lelkészük néhány buzdító szava kíséretében átadva: zászlójuk megszentelésére készséggel vállalkoztam, egyszerniud felszóltattam az előbb megtartandó buzászentelési szertartáson való megjezésre.

Minden ugy történt, mint megbeszéltek.

Beharangozások a csángók a templom előtti téren egy szálíg sorakoztak a helység kath. és protestans hívei s egy oly hatalmas „keresztalyat“ formáltak, minőt e vidék sohasem látott. A határon szép buzakoszorúval díszített csángózászló, az öreg, ifju s gyermekekből álló buzgó földmivestábor, gazdag anyagot szolgáltatott nekem, hogy szivemből beszéljek azokhoz, kik idegen földön magyar nyelvök, jellegök, szokásuk mellett katolikus hitököt is oly rendületlenül fenn tudtak tartani . . .

A buzászentelésről visszatérve a templomba — az idő rövidsége miatt — olvasott szentmisét mondtam, melyen Felvincz város tanácsa, élén a polgármesterrel, továbbá a helyi és vidéki intelligencia nagy számmal volt képviselve, Introitusok a polgári dalárda igen szépen énekelte a magyar „Hymnust.“ Urfelmutatás után pedig a csángók aprajanyagja orgonakisérettel mély meghatottsággal hallatták:

„Áld meg országunkat,
Mi magyar hazánkat.
Vezéreljed jóra
A mi királyunkat.“ stb . . .

A ki látá a csángó férfiak buzgóságát; szemlélé a kisedeiket ölben tartó anyákat olvasóval, imakönyvvel imádkozai; s el-elnézheté a szentélyben térdeplő 5—6—7 éves fiu s leánygyermekeket: egy-egy édes könyet magától meg nem tagadhott . . . Utolsó áldáskor az említett dalárda a „Szózat“-ot énekelé, miközben Miklós János és neje az oltárhoz léptek, kezökben a nemzeti zászlóval, melynek „Isten segits!“ szép alkalmoszerű felíratát Miklósné himzette tulajdon kezével.

A zászlószentelést a Rituale szerint végeztem; végeztem magyarul, s szólottam hozzájuk szivemből . . . Elmondám nekik a kath. anyaszentegháznak, melyben nemcsak Felvinczen, de a világ bármely részén is feltalálhatják édes anyjukat — nézetét a különbféle tárgyak megáldása és megszentelésénél; mik voltak kezdetben a zászlók? hogy

azok ma már nem pusztá jelek . . . de eszméket képviselnek . . . midőn Petneházy 1686 szept. 2-án Budavár falaira tűzte a magyar lobogót, nem pusztá jelt lengetett akkor a szél, hanem az a Zászló azt beszélte, azt hirdette, hogy a magyar nemzet kezeiről ismét lehullott a rabbilincs . . . „Kezetekben — szölek — eme zászló a hazaszeretnek s kitűzött czélotoknak vezér symboluma, kitartásotoknak, bizalmotoknak lelkesítő istápjá; becsületetek emlékeztetője . . . Eredjetek, s ha majd ott leszek, hová annyi küzdelem: árán törekedtek; érdemeljétek ki nemzetünk bizalmát s szeretetét munkásságotokkal s vallásos hazafiai érzelmeitekkel . . . .

„A szegénynek drága kincs a hit,
Tűrni és remélni megtantit“ . . .

Csak a vallás adja meg társadalmi állapotaitoknak szép erényeit; a törvényes engedelmességet, békés együttélést, jó rendet, kitartó munkásságot, takarékos életet, Isten akaratán való megnyugvást, szóval az igazi boldogságot . . . Jól tudhatjátok, hogy a vallás a családok lelke s a nemzetek felvirágzásának nélkülözhetetlen feltétele . . . . . Legyetek hűk a fölséges uralkodóhoz, ami szeretett királyunkhoz I. Ferencz Józsefhez, ki Isten szabad ege alatt megesküdött a magyar alkotmányra, s kiről ma és egykor a történelom lapjai mint „legalkotmányosabb fejedelmről“ beszélnek. Ő a közforgalomban levő ezüst forintokra azt írta: „bizalmam az ősi erényben!“ — a magyar nemzetnek egyik legszebb ősi erénye pedig a király iránti hűség . . . Szeressétek ezt a drága hazát; éljétek javára, s ha kell véretek adóját se vonjátok meg tőle, a jó anyától, ki most szeretettel ölel dobogó szívére . . .

Jertek tehát csángó testvéreim,
Jertek munkálni, tenni a hazán!
S ki résztkeresve dolgozik velünk
Aldott leend a honi s honleány . . !
Elég volt már a harci zajból is,
Elég vihar tombolt e hon felett . . .
Emléjük fel a béke templemát
S tartsunk egy ezredéves ünnepet . . !*)

Végül kérem az egek Urát, hogy áldjon meg benneteket kegyelmével. Alapítandó család tüzhelyeitek aranyozza meg a megelégedés . . . Jó és balsorsban emeljen fel egy szent gondolat: az Isten és haza gondolata . . ! Istensegítségéből jöttök, Isten segítségével hozott, Isten segítségével vezéreljen és Isten segítségével soha el ne hagyjon kedves véreim . . !

Utóljára a szépséggel áldást adva, a dalárda „Tied vagyok, tied hazám“ éneklése közt a templomból távozzunk.

A templom kerítésében a csángók gyermekei közt néhány darab imakönyvet s szent kópet osztottam ki. Könyvezve csókolgatták kezemet, az öregek papjoknak hívtak meg, mi nem kis derűtséget okozott nekem s a vincozi tanács néhány tagjának.

* * *

1848—49. magyar harcban a felvinczi rk. templomot vad és vérengző oláhcsapat megszenteltetett. Oltárait

*) Egyik költeményemből.

feldulta . . . Az 1883. ápril 29-én tartott csángó ünnepély történelmileg expialta . . .

Gratulálok Felvincznek ama szerencséért, miszerint az istensegítsi csángó magyarok ott tarták első istentiszteletüket, jártak processiót s szenteltették meg zászlójukat.

Én pedig eme egyszerű sorokban életemnek egyik legszebb emléklapját írtam meg. (Maros-Ujvár.) *Fülei Sz. Lajos.* *)

Irodalom.

— Megjelent az „**Önügyvéd**“ 22 ik füzete. (Irta KNORR ALAJOS, kiadja ifj. Na gel Ottó Budapesten, a nemzeti színház épületében.) E füzetben befejezi a szerző a hadmentességi díjakra vonatkozó szabályok ismerettségét, és áttér az iparra vonatkozó törvény és szabályok közlésére. E dus tartalmu füzet ára 30 kr, E munkából még hátralévő két füzet más-jus hóban fog megjelenni.

— **Jelentés.** Miként pár hét előtt jeleztem, megjelent németből fordított, ily című munkán: „Májusi ájtatosság. Elmélkedések szűz Mária élete fölött.“ Ára a XVI réti 23 ivre terjedő könyvnek 80 kr., áldozárok-nak négy int. szives elvállalása mellett is szolgálók. A szállítás bérmentesen történik. Szatmáron, május hava, 1883. Dr. Lessenyei Ferencz, theol. tanár.

— Megjelent: a) a „**Mulattató zsebkönyvtár**“ I—V, XI—XV. füzete. Kiadja Buzárovits G. Esztergomban. Tíz egymásután következő füzet előfizetési ára 1 frt ugyan, de az egyes füzetek külön is kaphatók 12 kr-ival. — Tartalom: I. f. „A mama tyukszeme.“ Irta Balázs S. — II. f. „Az eltévedt csók.“ Irta Lauka G. — III. f. „A vörös Julcsa. Eckstein E. után magyarítá Dr. Spinoza. — IV. f. „Hat humoros toaszt.“ Mondotta Györfly Iván. — V. f. „Egy agglegeúy viszontagságai.“ Irta Lauka G. — XI. f. „Báró és Csillag.“ Irta Balázs S. — XII. f. „Az őrmester.“ Zschokke H. után ford. Madzar J. — XIII. f. Sarah grófnő. Irta M. F. — XIV. f. „Egy aristokrata nő.“ Dikens K. után ford. Dallos Gy. — XV. f. „A megbukott tőkepezés.“ Irta Kövér L.

b) „**Isten ígéje szent beszédekben**.“ VIII. évf. 6 ik füzet. Szerkeszti Jagicza Lajos. Ára egy egész évre (12 füzet) 2 frt. — Tartalom: 1. Húsvét u. VI. vasárnapra. F. L.-től. — 2. Pünkösdi ünnepére. Hantai Cipriántól. — 3. Pünkösdi hétfőre. F. L.-től. — 4. Szent Háromság vasárnapra. Dr. Kisfaludy Árpádtól. — 5. Urapra. Izsai Ferencztől. — 6. Pünkösdi u. II. vasárnapra. L. B.-től.

e) „**Válasz a „Katholikusok ébredjétek“ czimű röpiratra**.“ Irta egy orsz. képviselő. Kiadja Szűts és Társa Budapesten. Ára 32 kr. — Tartalom: Tájékoztul: — Pártélet és felekezetiiség. Parlament és a katholikus képviselők. — Protestans kormány-e a Tisza-kormány? — A kath. politikai exigentia és a Tisza-kormány. — Mi következik tehát mindebből? —

A napi események köréből.

— Ft. Lönhárt Ferencz püspök urunk ő Nagyméltósága Budapestről székhelyére viruló egészségben visszatért. Folyó május hó 10-én pedig főpásztori köruttra indul ő Excellentiája. Először is a pünkösdi bucsura Cs. Somlyóra rándul, innen pedig Alcsikra és Háromsókra megy a bérálás szétségének kiosztása végett.

— A csángószékelyek fogadtatása Gyulafehérvárat. Alig vett hivatalos értesítést Gyulafehérvár derék polgármestere Novák Ferencz arról, hogy a Bukovinából hazatelepülő csángószékelyeknek egy csoportja Gyulafehérvárt is meglátogatni fogja,

*) Hasonnemű becses soraival többször is keressen föl bennünket. Önnek van tere, ideje, tehetsége hozzá. Ergo jogosan megvárhatjuk. Szerk.

azonnal egy bizottságot alakított a teendők elintézése céljából. Mindenekelőtt a szükséges szállásokról lón gondoskodva. Azután megkezdett a gyűjtés, mely ugy pénzben, mint élelmiszerekben meglepő eredményre vezetett. — Apr. 29 én kapta meg nevezett polgármester a távirati értesítést, hogy csángóink Gyulafehérvárra ápr. 30-án a délutáni órákban fognak megérkezni, mi a városi polgárságnak óriási falragaszokban adotta tudtára. A város egy pár óra alatt ünnepies szint öltött. Nemzeti zászlókat tűztek ki ugy a középületeken mint igen sok magánházon. Az ünnepiesen öltözött polgárság a piaczi tágas tért, valamint azon utcázt, hol a menet átvonulandó volt, a szó szoros értelmében el-lepte. A bizottsági tagok több előkelő városi polgárral együtt a Teleki-féle mulatóhelyig mentek az érkező vendégek elé, hol Rejőd József tanácsos üdvözölte őket a város nevében. Beérkezvén a városba a tűzoltói zenekar a nemzeti himnuszal fogadta őket; ezután pedig a takarékpénztár előtt Elekes Viktor helyi ref. lelkész* tolmácsolta a város örömezelmeit és testvéries üdvölközéseit. Innen az egész menet zeneszó és folytonos éljenzés között a városi tanácsház elé vonult, hol fennevezett polgármester talpraesett szavakban üdvözölte őket mint a városnak óhajta várt, szívesen fogadott, kedves vendégeit. Az üdvözlő beszédekre, mindannyiszor Miklós János vezető válaszolt a nemzeti zászlóval kezében székely őszinteséggel s a meghatott szív közvetlenségével.

A fogadtatás után a lovak számára gyűjtött takarmány osztott ki a városi őrnyán, ezután pedig mindenik székér a kijelölt szállásra kalauzoltatott a városi rendőrök által. Este a városi sétatéri kioszkban közös vacsora volt, melyen a város és vár előkelősegei meglepő számban vettek részt. Csángóink személyeinkint hatalmas adag székelygulyással és egy liter borral — mi ha szükség volt ismételtetett is, — a gyermekek pedig kávéval vendégeltek meg. Vacsora alatt a tűzoltói zenekar játszott; nonsokára a csángók is rágyújtottak ismeretes mélabus dalakra, a fiatalság pedig több változatban mutatá be törzsgyökeres székely zamatu nemzeti tánczaikat. Az általános kedv és lelkesedés között épen kapóra jöttek a tüzes felköszöntések is. Jenei István városi rendőrkapitány, utána dr. Tódor József hittanár, Novák Ferenc polgármester és Nagy Zsigmond ref. növ. pap, ki egész Gyulafehérvárig kísérté derék csángóinkat, lelkes és viharos éljenzéssel fogadott beszédekben szólottak a hazatelepülő testvérekhez figyelemztetvén őket a nekéségekre is, melyekkel meg kell küzdeniök, de a melyeket ők le fognak győzni, ha lankadatlan munkássággal szeplőtlen vallás-erkölcsi életet, s az Istenbe vetett tántoríthatlan bizalommal és hittel a koronás király és haza iránti törhetlen hűséget fognak párosítani. Ezután Sántha János Novák Ferenc

* E választás ugyan meglehetősen sértő és semmi által ki nem érdemelt megfigyelés volt a gyulafehérvári központi kath. papságnak a nemzeti tanács részéről, mindazonáltal a hazafias érzelmi központi kath. papság fellülemelkedve ezen séreimén, minden befolyását és szellemi ugy mint anyagi tehetségét latba vetette, hogy az ügyet nem remélt diadalra vezesse, hogy az ünnepélyt meglepő siker koronázza; sőt nevezett ref. lelkésznek ezen szereplését mintegy expiatiójául tekintvén azon kvalifikálhatlan eljárásnak, mely szerint a nagy-enyedi ref. lelkész csángóinkat nem fogadta azért, mert . . . katolikusok valának: testületileg vett részt az ünnepély minden mozzanatában s nonsokára, mintegy önkénytelenül emelkedett, a helyzet azon magaslátára mely őt oly jogosan illeti meg. Szerk.

polgármestert, dr. Tódor József, Jenei István rendőrkapitányt, Nagy Zsigmond lelkes kalauzt, és Miklós Jánost, mint a csoport fejét és vezetőjét. Oláh Gyula vasuti hivataimok pedig hazánk ama lelkes férfait köszöntötte fel, kik a hazafias ügy élére állva, abban egy nemzet hő vágyát töreksenek megvalósítani. — Más nap reggel fél 8 órakor az egész csoport a polgármester és kapitány vezetése alatt fölment a várbá, a székes-egyházba, hol mindenekelőtt a Hunyadiak sirjainál zászlójukat megáldotta dr. Tódor József hittanár, rövid alkalmi beszédben intvén őket szent és törhetlen hűségre Ister, haza és király iránt. Ezután jelen voltak a 8 órai kis misén, mely után az előbbi módon visszatértek a városba. Itt miután különféle érlelmi szerekkel dusan felpakoltattak, 9 órakor utnak indultak zeneszó, tarack durrogás és az összegyűlt nép „Isten veletek!” harsogó kiáltásai között. A polgármester és kapitány egész Alvinczig elkísérték őket, hol szintén szíves fogadtatás és dus villásreggeli várakozott rájuk. Isten angyala vezérelje derék testvéreinket tovább is hosszú utjokban!

Csángós zékely testvéreink Erdélyben. Pár héttel ezelőtt bukovinai székely testvéreink közül egy újabb csoport indult el Istenegységből Magyarországra felé, és pedig szám szerint 41 székéren 42 család, összesen 195 személylyel. E csoport, melynek Miklós János jómódu bukovinai székely gazda állott az élére, Erdélyen keresztül vette utját az új haza felé. Ez alkalmal minden helységben és városban, a melyeken átjöttek, mindenütt a legmelegebb fogadtatásba részesültek. A szívéllyesség és áldozatkészég, mondhatni, versenyre kelt, hogy vándor testvéreink semmibe hiányt ne szenvedjenek. Beszterce, Marosvásárhely, Felvincz, N.-Enyed, Tövis, Gyulafehérvár valódi diadalünnepet rendeztek az érkezők fogadásákor. Nemzeti zászlók hiadték az esemény messzekiható hazafias jelentőségét; az öröm és szívéllyesség harsán éljenkiáltásokban nyert imponas kifejezést, a tarackok folytonos durrogása és a kitünő zenekarok nemzeti dalai pedig a túlárado lelkesedés méltó nyitvánulataiul szolgáltak. A polgárság mindenütt, élükön az egyházi és világi előkelőkkel, közös étkezések rendezésével, valamint számot nem ismerő különmemű ajándékaival adott szép kifejezést valoban testvéri meleg érületének.

— A Vaticanba való 3-ik magyar zarándoklat jelentkezett és naponkint jelentkező részvevőit tisztelettel értesítjük, hogy e zarándoklatunk fontos okok miatt október közepeig elhalaszthatik. Lonkay Antal.

— Püspöki konferencia. Május 1-én délután püspöki konferencia tartatott a Bibornok-Herczeg-Primás budavári palotájában. A tanácskozás fő tárgyát a legközelebbi országos tanítói gyűlés képezte. A Konferencia elhatározta, hogy az esztergomi, kalocsai, egri érseki s a csanádi, győri, pécsi püspöki megyék egyet-egyét fognak küldeni a tanítóképezdek és egyházmegyei tanfelügyelők részéről. Ki lett azonban mándva, hogy a kath. tanítók ebben az évben csak próbaképen jelenjenek meg a gyűlésen.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.
Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIÁN SÁNDOR, STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján (Lövy B.-nál) Gyula-Fehérvártt.